

МЕТА, ПРЕДМЕТ ТА МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета і завдання вивчення дисципліни

Мета:

на підставі загально біологічних і загально екологічних знань пояснити можливість/неможливість існування живих організмів, їх популяцій та угруповань в умовах сучасного міста, виявляти і вирішувати проблеми управління міським господарством, пов'язані з біотичними компонентами урбанізованого довкілля.

Задачі:

1. Визначення міста, урбанізації, міського та урбанізованого довкілля, урбогеосоціосистеми.
2. Розгляд історії формування та розвитку міст.
3. Класифікація природних та антропогенних ландшафтів.
4. Аналіз ландшафтної структури міських систем.
5. Аналіз адаптацій організмів до умов урбанізованого довкілля.
6. Типологія урбанізованих біотопів.
7. Аналіз флоро- та фауногенезу на урбанізованих теренах.
8. Аналіз взаємодій біотичних, технічних та соціальних компонентів урбогеосоціосистеми.
9. Оптимізація урбанізованого довкілля з метою збалансованого розвитку урбогеосоціосистем.

2. Предмет дисципліни:

Місто, урбанізація, урбанізоване довкілля, урбогеосоціосистема, урбанізовані ландшафти, фактори урбанізованого довкілля, біотичні компоненти урбанізованого довкілля, адаптивні комплекси організмів, урбанізовані популяції, урбанізована флора та фауна, біогеографія міст, біологічні пошкодження, трансмісивні захворювання, ландшафтна інженерія та екологічні технології оптимізації урбанізованого довкілля.

Місто є не тільки місцем проживання популяції людини, але і надає умови для існування різних видів тваринних організмів, рослин, грибів, найпростіших, які в сукупності можна позначити терміном «урбобіота», що є невід'ємним елементом середовища існування городянина. Саме в містах – починаючи з Давнього Єгипту і Месопотамії, пройшовши через епоху античності, зазнавши «нове народження» в епоху Відродження і особливо у новий час – зародилася традиція вирощування рослин і утримання тварин з метою задоволення виключно естетичних комунікативних потреб людини (а пізніше – і потреб в «душевному комфорті»). В даний час ця тенденція не слабшає, і з кожним поколінням все більше і більше городян вводять в свої житла на правах постійних жителів і навіть свого роду «членів сімей» тварин і рослини. У житті сільських жителів декоративні екзотичні види відіграють незначну роль, оскільки, з одного боку, їх місце вже зайнято одомашненими тваринними і культурними рослинами, а з іншого – «середньостатистичний сільський житель» має більше, ніж городянин,

можливостей різноманітних утилітарних і неутилітарних контактів з дикими видами тварин і дикорослими видами рослин в безпосередньому оточенні його поселень. Для більшості ж міських жителів саме види домашніх і окультурених рослин і тварин є часто єдиним «вікном в природу».

Флора – це сукупність видів рослин, що склалася історично, які населяють певну територію (акваторію), приурочена до певного географічного простору, пов'язана з його сучасними природними умовами і геологічним минулим.

Рослинний світ – це сукупність усіх рослинних організмів на деякій території або на Землі в цілому.

Фауна – це сукупність усіх видів тварин, що історично склалася в процесі еволюції, які мешкають чи мешкали в геологічному минулому на певній території або акваторії.

Тваринний світ – це сукупність усіх популяцій тварин, що входять до складу біотичних угруповань певної області земної поверхні або Землі в цілому.

Флора і фауна будь-якої місцевості представлена видами, які сформувалися у даному районі у процесі еволюції – **автохтонні види**, та видами, які потрапили у цей район з інших областей Земної кулі – **аллохтонні види**. Якщо «чужі» види потрапили на дану територію недавно, їх називають **адвентивними**. Рослини переселяються на великі території як за допомогою природних «агентів» – вітру, води, тварин тощо, так і за допомогою господарської діяльності людини. Види, які розповсюджує людина, називаються **антропоморфними**.

Флора і фауна міста складається з місцевих видів, що мешкали в конкретній місцевості як мінімум з нового часу (**архефіти**), і з видів, що вселилися в дану місцевість у новий (**неофіти**) і новітній (**адвентивні**) час. При цьому, незважаючи на те, що число видів рослин і тварин в місті може зростати завдяки вселенню нових видів, частина архефітів і неофітів з низькою толерантністю до умов урбанізованого середовища за цей же час зникають.